

C L A S I C I R O M Â N I

Barbu Delavrancea

**APUS
DE SOARE**
(1503-1504)

— dramă în IV acte —

CORINT
EDUCAȚIONAL

Personaje

ȘTEFAN CEL MARE
BOGDAN
LOGOFĂTUL TĂUT
POSTELNICUL TOADER
VORNICUL JURJ
HATMANUL ARBORE
PÂRCĂLABUL DRAGOȘ
PÂRCĂLABUL ALEXA
PÂRCĂLABUL GRUMAZĂ
PÂRCĂLABUL ȘANDRU
PÂRCĂLABUL COSTEA
PÂRCĂLABUL NEGRILĂ
BĂTRÂNUL ȘTEFUL, *fost pârcălab*
BĂTRÂNUL HRĂMAN, *fost pârcălab*
PAHARNICUL ULEA
CLUCERUL HRINCOVICI

VAMEȘUL CHIRACOLA
CLUCERUL MOGHILĂ
STOLNICUL DRĂGAN
JITNICERUL STAVĂR
PETRU RAREȘ
DOFTOR IERONIMO DA CESENA
DOFTORUL ȘMIL
DOFTORUL KLINGENSPORN
ȚUGULEA MOGHILĂ
UN PIETRAR
UN CURTEAN
DOAMNA MARIA
IRINA, *fata pârcălabului Dajbog*, † 1476
REVECA, *fata comisului Huru*, † 1476
BĂLAȘA, *fata pârcălabului Oană*, † 1484
ILINCA, *fata pârcălabului Gherman*, † 1484
DOMNICA, *fata hatmanului Arbore*
ANCUȚA, *fata pârcălabului Toader*
OLEANA, *fata vornicului Duma*
FIRA, *fata pârcălabului Dragoș*
LISANDRA, *fata pârcălabului Alexa*
JOIȚA, *fata pârcălabului Ivanco*
NEAGA, *fata pârcălabului Șandru*
ILEANA, *fata pârcălabului Ivașcu*
HERA, *fata pârcălabului Grumază*
STĂNIȘOARA, *fata pârcălabului Ieremia*
OANA
DOCHIA

*Căpitani, copii de casă, aprozi, hotnogi * , hânsari * etc.*

* Vechi grade militare. (Notele de subsol aparțin editurii.)

ACTUL I

În stânga, o aripă a castelului din Suceava, cu ferestre cu grătii de fer, sfârșindu-se cu o terasă puse pe tălpi de peatră. O ușă dă pe terasă. Mai departe se vede turnul castelului. În dreapta, o poartă. Ceva mai în fund, un puț cu două roate și cu un colac de peatră. O albie cu apă de nălbit. Lângă puț, o salcie pletoasă. Ograda domnească, cu arbori și copaci bătrâni, înconjurată cu ziduri vechi. Jețuri, scobite în peatră, la umbra copacilor. În fund, o parte din orașul Suceava și valea râului Suceava șerpuiind dinspre munte. E o zi de toamnă. Vântul suflă. Frunzele cad.

SCENA I

IRINA, REVECA, BĂLAȘA, ILINCA, ILEANA, DOMNICA,
ANCUȚA, OLEANA, FIRA, LISANDRA, JOIȚA,
HERA, NEAGA, STĂNIȘOARA, OANA, DOCHIA și
ȚUGULEA MOGHILĂ.

(La ridicarea cortinii toate lucrează.)

IRINA: Cum, cum?

FIRA: Ei, așa... Zic, se duse, se duse, până dete d-un balaur...

JOIȚA: Mai încet, Hera. Dai peste țeavă... De un ce, Zamfiro?...

Și tu, Lisandra, bate mai domol... Na! iar ai încurcat firele...

LISANDRA: De un balaur... Stați... A sărit tindechia*.

ILEANA: Cu gândul la Orhei. D-a mai sări o dată, să știi că rămâi,
ca mine, fată bătrână.

REVECA: Ba ca mine...

IRINA: Ba ca mine...

BĂLAȘA: Ca voi... ca noi...

ILINCA: Dumnezeu să ție pe pârcălabul Alexa din Orhei.

NEAGA: Lasă focului basmul. La noapte. Vântul se umflă.
Frunzele cad. Va fi numa bine: noapte, vijelie, basm, și eu
să mă ghemuiesc lângă dada Irina.

(S-aud toaca și clopotile.)

REVECA: Mamă Dochio, e vremea la toacă. Adu bostanul fiert și
fagurii de miere și ulciorul cu apă rece.

DOCHIA : S-aducă mama, bunica maichii.

IRINA (*către Țugulea*): Și tu? Ce stai ca un țap logodit?... Ești
mândru... Ai sabie... și ce-ai să faci cu ea?

ȚUGULEA (*face cu mâna ca și cum ar tăia*): Să...

IRINA: Măăăă...

ȚUGULEA: Hî-hî...

IRINA: Când?...

ȚUGULEA: Iacă ș-acuma...

IRINA: O! bătu-te-ar potca**! (*Îl mângâie.*) S-ajuți mami Dochii.
Dar, vezi, ține-ți firea, nu-ți pune mintea cu bostanul.

(Fetele râd.)

ȚUGULEA: Apoi... dă... maică, maică! (*Iese.*)

* Bucată de lemn la războiul de țesut.

** Necazul.

SCENA II

(Cele de sus, afară de ȚUGULEA și DOCHIA.)

LISANDRA: Am țesut bine, dadă Reveca?

REVECA: Nu bate într-o parte. Apucă spata drept de mijloc.

ANCUȚA: Dar eu?

REVECA: Mai bine... Nu strânge cârligele... Așa... mânele-n voie... ca și cum te-ai juca.

DOMNICA: Verdele ăsta, or ăsta, dadă Reveca?

REVECA: Privește firea... Aci, școala și învățătura. Primăvara toate sunt proaspete, dar nu depline, vara toate coapte și vii, toamna toate pălesc, prind un fel de rugină, se învechesc... și nimic murdar... Da, bine...

STĂNIȘOARA: Uf! Doamne, Doamne!

REVECA: Ce, moțato? Ți s-a urât? Binișor. Ghergheful e de răbdare.

JOIȚA: Iacă și barba părintelui Ivașcu din Hotin...

IRINA: Ba părul tău de oaie creată.

HERA: Am isprăvit. Nu mai am țevi.

BĂLAȘA: Da, dar pe dinafară cine-a dat?

HERA: Numai la două. Le desfac și le fac.

OLEANA: E bine, Reveca?

REVECA: A! o minune! Ai zice că de când te-ai născut ții furca-n brâu. Da... da... Inul curge din caier pe fus ca un fir de păr. Nicio gălcă. Deștele tale mulg caierul, și caierul se topește, și fusul zbârnâie și plutește parc-ar avea aripi. O! ciută zglobie, tu ai să ții casa c-un fus... Dar tu, Oană, ce ispravă mi-ai făcut?

OANA: Mai am puținel și le nălbesc. Prea multe. Și nu mă plâng că sunt prea multe, dar pentru că sunt multe mă pui pe gânduri...

REVECA: Mă băietе — că porți părul bălan ca plăieșii — ce spui?
Ce gânduri?

OANA: Nu vedeți ce de fășii? Și încă trei cămăși de in, d-ale
doamnei, să le rup pentru slăvitul domn ăl mare...

ILINCA: Fa Oană, ție ție lene.

OANA: Ba...

BĂLAȘA: Fa Oană, ție ție foame.

OANA: Ba...

BĂLAȘA: Fa Oană, pe tine te ține degeaba la curte.

OANA: Dă...

IRINA: Fa Onișor, cin' ția dat ție betele astea de argint?

OANA: Slăvitul.

REVECA: Dați pace fetei... Ce e, Oană, cu gândurile tale?

OANA: Ce să fie?... Prea multe fășii... Prea multe...

REVECA: Nu-i trebuie? De ce te plângi?

OANA: Da... îi trebuie... Dar de ce așa de multe?... Și buna
doamnă, când mi le-a dat, mi-a zis: „Până diseară să le faci...
Și mai lungi, Oană, mai lungi”. Și-a oftat. Și, plecând, am
văzut-o făcându-și cruce.

TOATE: Făcându-și cruce?

OANA: Da... Mie îmi miroase a război...

TOATE: A!

ILINCA: Război... că de mult nu fusese... Aproape de doi ani... Și
se-implinesc douăzeci de ani de când pârcălabii Gherman
— bietul tata — și Oană, tovarășul lui, picară din turnul
Cetății-Albe... Și-a zis Oană lui Gherman: „Scapă tu!”... Și-a
răspuns Gherman lui Oană: „Ba, tu!”... Și s-au grijit amân-
doi, și și-au iertat păcatele unul altuia... Și-a zis Oană lui
Gherman: „Ție-l Dumnezeu pe Ștefan!”... Și-a zis Gherman
lui Oană: „Amin!”... Ș-au pierit ei cu toți ai lor...

IRINA: Sunt douăzeci și șapte de ani încheiați de când pieri
floarea Moldovei la Războieni. Trosnea cetatea ridicată-n
pripă de slăvitul nostru voievod.... Flăcările se-nălțau până

la cer... Și el țipa: „Nu vă lăsați!”... Și pârcălabul Dajbog, bietul tata, i-a zis: „Nu ne-om lăsa, dar du-te”... Și comisul Huru, și postelnicul Hrâncu îl târără afară din luptă, rupându-i vestmintele de pe el, și i-au zis: „Du-te, că Moldova nu pierе, d-om pieri noi”... Și s-au stins și Hrâncu, și Huru, și Dajbog, cu toți boierii mari și mici, bătrâni și tineri, până la unul, că Mohamed, văzându-i, a șoptit lăcrămând: „Oh, țara aceasta nu va fi a mea!”... Și sfântul s-a dus și s-a adunat plăieșii, și-a adulmecat pe Mohamed lovindu-l de dinapoi și din lături până la trecut Dunărea... Și-a pus peatra săpată unde a stat bătălia, mărturisind lumii: „Aici, eu am fost frânt, să cunoască și să știe toată suflarea din țară că a fost cu voința lui Dumnezeu ca să mă pedepsească pentru păcatele mele, și laudat să fie numele lui în veacul vecilor”.

TOATE: Amin!

REVECA: În patruzeci și șase de ani, treizeci și trei de bătălii, două fără izbândă și treizeci și una de biruinți! El să trăiască, și Moldovei i-e bine!

ILEANA: Va trăi cât Matusalem, știu eu...

DOMNICA: Și eu...

LISANDRA: Și eu...

JOIȚA: Și eu...

HERA: E înzăoat!

NEAGA: Când s-a născut, l-a scăldat în sânge de șerpoaică...

IRINA: Și de vultur... Să se strecoare și să se înalțe...